

het boek moet weer hersteld in zijn eere van mede-bouwer aan de geestelijk-zedelijke ontwikkeling van den mensch.

Het lot van het boek moet verbeteren, want het is een onwaardige bestemming: brandstof te zijn voor een strooivuor. Wat een Schrijver met moeizamen arbeid van zijn denken en gevoelen in een boek heeft neergelegd verdient een beter lot, dan na eenige weken vergeten te zijn.

Natuurlijk spreek ik hier van zulke boeken, die werkelijk cultureele betekenis hebben. En daarmee is er meteen de klemming van dien anderen eisch: de actie voor het boek moet niet leiden tot een klakkeloos alles-maar-aanvaarden wat er aan de markt komt.

We moeten kiezen met onderscheiding — en dan lezen, dat is, rustig ons bezinnen op wat in het boek wordt gezegd of beschreven.

Zóó komt het boek weer tot zijn recht van drager van cultureele waarden.

En zóó kan het de verrijking brengen, die we uit onze lectuur zoeken te verkrijgen.

C. T.

VRAGEN VAN GEESTELIJK EN ZEDELIJK LEVEN

Bidden onder 't voorbehoud: „Indien het met Uw Raad kan bestaan”.

Onze lezer v. E. te R., wiens vragen over het bidden onder het voorbehoud: „indien het met Uw Raad kan bestaan”, ik in no. 27 trachtte te beantwoorden, is door ons antwoord niet bevredigd, en vraagt opname voor een breedvoerig schrijven waaria hij dit motiveert.

Tot mijn leedwezen kan ik aan dat verzoek niet voldoen. De rubriek: „Vragen van geestelijk en zedelijk leven” is geen plat-form voor debat. Wilde ik er dat van maken, dan zou ik er af en toe heel ons blad voor noodig hebben.

De zaak staat zóó, dat wie een vraag heeft haar inzendt; dat ik, komt ze, naar mijn oordeel, daarvoor in aanmerking, haar beantwoord, en dat de inzender mijn antwoord, zoo het hem niet bevredigt, naast zich neerlegt.

Alleen bij gebreken misverstand is er — en dan voor hoogstens één keer — plaats voor een korte repliek.

Omdat er nu in dit geval, naar het oordeel van vrager, inderdaad misverstand was — en zelfs méér dan één — ga ik hier nog even op z'n bedenkingen in.

Het was een misverstand, zoo schrijft hij, dat ik in zijn eerste schrijven de voorstelling vond van een tweërlei Raad Gods: één die ook ons gebed insloot, en een ander waarin het gebed niet was opgenomen. Het was óók een misverstand, dat hij het gebed onder 't voorbehoud, dat zijn verhooring met Gods Raad overeenstemt, fatalistisch zou genoemd hebben. En 't was nogmaals een misverstand, dat er voor hem geen ander gebed dan het sméekgebed zou bestaan.

Over het recht, dat zijn schrijven me tot deze opvattingen gaf, disputeer ik niet. Ook niet over de vraag, of heel zijn voorstelling van het gebed, zonder deze veronderstellingen wel een oogenblik kan bestaan. Ik aanvaard zijn verzekeringen met blijdschap. En om hem de maat vol te geven, zal ik de helft der verantwoordelijkheid voor de misverstanden voor mijn rekening nemen.

Hij vraagt voorts méér voorbeelden uit de H. Schrift van bidden onder het voorbehoud: „zoo het met Uw Raad kan bestaan”.

Ik zal dat hier of bij particulier schrijven gaarne doen, als vrager eerst begint met méér ernst te maken met het ééne, alles-beslissende voorbeeld dat ik aanvoerde: het gebed van onzen Heere

Jezus Christus in Gethsémané. Een gebed, waarbij Calvijn, in zijn verklaring op Matth. 26:39 o.a. aanteekent:

„Indien reeds Christus zijne begeerte, die zuiver gericht was, in banden heeft moeten slaan, om haar onderworpen te houden aan de oppermacht Gods, hoezeer voegt het dan óns de bandeloosheid van onze begeerten te onderdrukken, die en steeds onbedachtzaam voortgedreven worden en voort-ijlen en vol zijn van aanmatiging? Want zoo de Geest Gods ons al bestuurt, dat we niets onredelijks begeeren, zijn we evenwel Gode déze gehoorzaamheid schuldig, dat we het geduldig dragen, zoo de uitkomst niet beantwoordt aan onze wenschen. Want dit behoort tot de bescheidenheid des geloofs, dat we het in de vrijheid Gods laten, anders te beslissen dan wij het begeeren. Bovenal moeten we ons aan dézen regel houden, dat we, waar we geen zekere en bijzondere beloften hebben, niets begeeren dan op deze voorwaarde, dat God vervulle, wat Hij besloten heeft”.

Of Zondag 45 van onzen Heidelberger in de beschrijving van het ware bidden dan niet volledig is? vraagt inzender. Zeker; voor wat het wezen van het gebed aangaat. Maar stellig niet voor alles wat al zoo bij het gebed in aanmerking komt.

Maar waarom spreekt Christus dan in het volmaakte voorbeeld dat Hij ons van het rechte bidden gaf, met geen woord van dergelijke conditie?

Omdat er aan voldaan was door de orde waarin Hij de afzonderlijke gebeden rangschikte. Door deze orde: eerst drie gebeden die zich bewegen om den Heere onzen God, en daarna, en dáaraan ondergeschikt, drie voor de vervulling van onze eigene behoeften, onderwierp Hij óns, met onze gebeden en met de vervulling van onze behoeften, aan den Naam en het Koninkrijk en den wil onzes Gods; dat wil óók zeggen: aan de verwerkelijking van Gods aanbiddelijken Raad.

Op een tweetal schriftuurplaatsen, die vrager voorts nog aanvoert, ga ik, wijl ze buiten ons onderwerp omgaan, niet in. En nog minder op een insinuerende uitdrukking, en op een zeer bedenkelijke qualificatie van wie bidden onder het voorbehoud „zoo het met Uw Raad kan bestaan” of dergelijke, aan het einde van zijn schrijven.

Liever wil ik tenslotte nog een paar opmerkingen maken, die allicht geen overbodige aanvulling zijn van m'n antwoord.

De eerste is deze, dat de gedachte aan den Raad Gods, met eerbiedige betuiging van onderwerping daaraan, in ons bidden, gansch wat anders is dan — zooals vrager meent — een maken van Gods verborgen Raad tot regel voor ons gebed.

Juist als verbórgen, kan Gods Raad ons toch voor ons bidden niet ten regel zijn.

Doch niet verborgen, maar klaar en nadrukkelijk geopenbaard, is ons dat er een eeuwige en onveranderlijke Raad bij onzen God is. En dáaraan te denken in ons bidden is niets anders dan óók in ons gebed, het geopenbaarde te laten gelden, d.i. den Naam onzes Gods te heiligen.

God heeft ons niets geopenbaard om het op non-activiteit te zetten, of ten minste af en toe uit onze gedachten weg te dringen.

En dat mogen we ten opzichte van Zijn eeuwigen Raad wel nooit minder dan in ons bidden.

In de eerste plaats, omdat het geloof, waarin we bidden moeten, vóór alles zijn taak heeft in volkomen overgave aan onzen God. En in de tweede plaats, om ons te behoeden voor den waan, alsof niet God almachtig naar Zijn Raad alle dingen beschikt en regeert, maar wij door ons bidden de teugels van ons leven in eigen handen zouden nemen.

En eindelijk moet ik vrager nog opmerkzaam maken op een bedenkelijke verwarring in zijn

om de beschikbare plaatsruimte, ons beperken tot de quaestie van het grammatisch geslacht.

We zouden ons deerlijk vergissen, zoo we de (met ongemeene felheid gevoerd) actie der „Vereenvoudigers” simpel weg verklaarden uit een streven naar efficiëncy en vergemakkelijking van onderwijs, of (en) uit toepassing van vaste, en door ieder taalkundige te erkennen, uitkomsten der wetenschap. Het is er ver vandaan. Wat deze actie haar drijfkracht geeft is een principiële, filosofische taalbeschouwing, geïnspireerd door geleerden als H. Paul en W. Wundt, en zich afteekend tegen den achtergrond eener on-Christelijke levensbeschouwing. Wie aan het filosofisch uitgangspunt mocht twijfelen, leze er De Vooy's Verzamelde Taalk. Opstellen dl. I (passim; speciaal p. 63, 160 en vlg.) maar eens op na.

Als grondstelling der (overigens niet zeer diepzinnige) Kolloewijniaansche taalbeschouwing mogen we wellicht het overbekende adagium citeeren: „taal is klank”, of in gematigder formulering (b.v. Gerlach Royen): „taal is primair klank”. Deze stelling is voor ons precies even aannemelijk als die welke den mensch „primair lichaam” zou noemen. 's Menschen spreken is een flauw Abbild van Godes spreken — en dit behoeft geen klank. De taal waarin de geest onhoor-

schrijven tusschen illuminatie (verlichting) en inspiratie. Te bedenkelijker, omdat ze aan de orde van den dag is.

Als vrager deze dingen rustig wil overwegen, heb ik hoop, dat hij van zijn bezwaren verlost zal worden.

B.

F.

III ZIELKUNDE III

Recht van critiek; recht en methode van anti-critiek.

Het is natuurlijk ieder, die zich bezint op den inhoud van de belijdenis en van het dogma toegestaan, den toetssteen der Schrift aan te leggen aan den inhoud van hetgeen tot dusver werd geacht te zijn in overeenstemming met 't Woord van God.

Maar al dadelijk zullen we dan met enkele dingen rekening moeten houden. Bavinck wees er reeds op, dat iemand, die critisch tegenover de historie positie neemt, in een moeilijke situatie is; een situatie, veel moeilijker dan die van den dogmaticus in het algemeen. Immers de dogmaticus, die christen is, neemt positie in het geloof, onderwerpt zich aan het Woord van God, maar spreekt levens ook zijn gemeenschap uit met de kerk aller eeuwen.¹⁾ Maar hij, die zich critisch instelt tegenover het dogma en zijn formulering heeft eenzijdig altijd een min of meer geïsoleerde positie, en anderzijds komt hij toch ook weer steeds met een bepaalde opvatting tot de Schrift. Niemand toch is, als hij begint de Schrift te onderzoeken, een blanco blad papier jegens haar. Men kan zich ook hier niet ontdoen van zijn omgeving en zijn tijd, en men brengt reeds een zekere opvatting van de Schrift en haar inhoud mede, wanneer men begint die Schrift te bestudeeren.²⁾

In zijn afwijzing van de methode van het biblicisme zeide Bavinck het volgende: „De Schrift is geen wetboek, waarvan de artikelen maar behoeven nageslagen te worden, om in een bepaald geval haar opinie te kennen. Zij is samengesteld uit vele boeken van onderscheidene personen, uit zeer verschillende tijden, met uiteenlopenden inhoud. Zij is geen abstracte, maar een organische, levende eenheid. Zij bevat nergens een schets der geloofsleer, maar deze moet uit heel het organisme der Schrift worden afgeleid. De Schrift is er niet op ingericht, dat wij haar napraten, maar dat wij haar als vrije kinderen Gods zullen nadenken. Maar dan is ook alle zoogenaamde Voraussetzungslosigkeit en objectiviteit onmogelijk. Dan is er zooveel studie en nadenken van het subject mee verbonden, dat één persoon daartoe ten eenenmale onbekwaam is. Daar zijn eeuwen voor nodig. Daar is de kerk voor aangesteld, die de belofte heeft van de leiding des Geestes in alle waarheid. Wie van de kerk, d.i. van de christenheid, van de gansche dogmenhistorie zich isoleert, verliest de christelijke waarheid.”³⁾

Men ziet hier, hoe naar het oordeel van den dogmaticus Bavinck, die toch zeker zoo goed als iemand anders over deze dingen kon oordeelen, de taak van hem, die zich opmaakt met een eigen nieuw ontwerp kritiek te leveren op datgene, wat in den loop der eeuwen door de kerk en de historie werd geformuleerd, bijna onmenselijk moet worden geacht.

Des te meer is hiermede dan ook tegelijkertijd gezegd, dat wij zeer groot respect hebben voor het pogen van hen, die oordeelen, dat zij tot zulk een kritiek zijn geroepen. Wie het werk onderneemt om het dogma en de uitspraken der geloofsleer aller eeuwen te zuiveren van hetgeen hij paganistische motieven acht, heeft stellig een

1) H. Bavinck. Ger. Dogm., 2e dr., Dl. I, pag. 26.

2) Bavinck, t.a.p. 67.

3) Bavinck, t.a.p. 68.

baar peinst en denkt is zeer wezenlijk en ten volle taal. De betekenis is ons de ziel van het woord en of zij zich in klank belichaamt, dan wel zich binden laat aan acoustische of visuele voorstellingen — het blijft één en dezelfde taal. Al is het hoe ons verborgen, taal zullen we ook tusschen dood en opstanding niet ontberen.

Zoo is dan het schrift niet maar „'n grafiese voorstelling van de taalklanken”, zóó dat „de letterverbindingen eerst taal worden wanneer men die geschreven symbolen weer omzet in inwendige of uitwendige taalklanken” maar, zooals het geschrevene daar ligt, al wordt het op een bepaald oogenblik door geen enkel mensch gelezen of gedacht — doch God kent het — is het wezenlijk en ten volle taal. Om de strekking der aangehaalde woorden te verduidelijken: de consequentie was dat de H. Schrift dan pas Gods Woord was, wanneer ze werd gelezen.

Uit de bestreden grondstelling „taal is (primair) klank”, vloeit logisch voort:

1e. dat conventie en gemak, maar geen hogere normen, de maatstaven zullen vormen voor schrift en spelling, die op dit standpunt, en volkomen terecht, voor de taal zijn wat noten zijn voor de muziek;

2e. dat eigen rechten en eigen normen der

uiterst gew
zich een ge

Maar als
al de eeuw
aanvaard, l
lijk in het
wij toch oc
deze critiek

Voor al g
ziel”. Imm
dedigde de
vatting” zó
op dit pur
ouden sp
gelijke beg
sterkste cri
moeten late

Nu kan i
de van bed
werk der e
ook, dat w
onderzoek
van negenti
len zich gr

Daarom
nader op l
toegd, inga
En het is
onder proe
critisch zul
door een
zegt, zich
Schrift te
overige —
heidsgehalte
hij het niet

Zoo hebbe
lijke basis
ook deze d

Natuurlijk

„Wat zegt c
Zeker, ma
ons besprok
of meer los
reeds zeide
clusie kom
tische term
christelijk c

Het bove
antwoord, c
tisch antwo
zegt de Se
schrijver al
„a. De H
sovereinite
Woord geo
welk verba
scheidt in c
schen God
geschapene.

„b. Zij be
(unio foede
reeds vóór e
baring

„c. Zij pr
beleef.

1. de alge
2. den do
3. de ope
reinen God

Het zij on
opmerkinge

1. Zooals
mand er ee
dan van he

4) Dr D. H.
matie van de

geschreven
minder zek
der gesproke

De eerste
andere rege
zou vragen,

Wat de t
dat De Voo
den „taalre
verkleinwo
klank dien

„kasje” aanc
bestaat, die
den geest ge
band tussche
de taal niet
met een h
omdat het o

Maar men
gingsuitgange
leeringen m
in de taal
slechts twee
slacht”, zóo
een taalfout

1) De Vooy's

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHEISEN

De bedreigde Bulgings-n.

I.

Het spellingsontwerp dat ons van ministerieele zijde heeft overvallen, zag onder Kolloewijniaansche auspiciën het licht.

Zoo is het te verstaan, dat over den meest ingrijpenden regel daarvan, die over de lang vervolgde buigings-n het doodvonnis strijkt (uitzonderingen daargelaten), het orgaan „Vereenvoudiging” van 20 April j.l. oordeelt: „conditio sine qua non voor elk compromis dat onzerzijds aanvaardbaar zou zijn”. In den grond der zaak is er van een compromis nauwelijks sprake, nu la pièce de résistance van het Kolloewijnianisme is aanvaard. Daar het hierin zich uitwerkend principe naar onze vaste overtuiging met alle kracht moet worden bestreden, willen we aan dit punt een korte beschouwing wijden, waarbij we,